

Dementoituneiden hoitoon tarvitaan pakotteiden käyttöä ohjaava erityislaki

Maassamme on noin 110 000 dementoivasta sairaudesta kärsivää ihmistä. Vähintään keskivaikeasti dementoituneita heistä on noin 80 000. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa näistä runsaasti apua, hoivaa ja hoitoa tarvitsevista ihmisistä on noin 40 %. Väestön ikääntyessä dementoivista sairauksista kärsivien henkilöiden määrä tulee nousemaan, samoin heidän hoitopaikkojensa tarve. Jo nyt on syytä puuttua hoitopaikkojen laatuun ja toimintakäytäntöihin, jotta dementiapotilaat voisivat tulevaisuudessakin elää mielekästä ja ihmisarvoista elämää.

Yhdistyksemme asiantuntijoiden ja dementiatyötä tekevän jäsenistömme kokemusten mukaan hoitopaikoissa käytetään edelleen dementoituneiden fyysistä ja lääkkeillä tapahtuvaa kemiallista sitomista hoitokeinona. Sitomisella loukataan dementoituneiden oikeuksia, aiheutetaan heille ahdistusta ja viedään heidän mahdollisuutensa toimintakykyä ylläpitävään liikkumiseen. Omaisille on ahdistavaa tavata läheinen lääketokkurassa tai magneettivyöllä vuoteeseen sidottuna. Sitomistilanteiden taustalla ovat usein dementoituneiden hoitoon soveltumattomat tilat, liian pienet määrälliset ja laadulliset henkilöstöresurssit, väärät asenteet ja ihmisen perusoikeuksia loukkaava toimintakulttuuri. Joutuessaan turvautumaan pakkokeinoihin henkilökunta kokee usein riittämättömyyttä ja kaipaa selkeitä toimintaohjeita työnsä ja jaksamisensa tueksi.

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole selkeästi ohjeistettu tilanteita, joissa muiden keinojen loputtua voidaan sitomista pitää hoidollisesti perusteltuna. Yksittäisissä tapauksissa joudutaan turvautumaan yleisen lainsäädännön tulkintaan ja mahdollisuudet puuttua, valvoa ja valittaa sitomisesta ovat heikot. Mielestämme Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja lääninhallitusten antamat ohjeet dementiapotilaiden sitomisesta ovat puutteelliset. Ne eivät anna riittävää käytännön ohjeistusta ja ohjeiden noudattamista ei seurata.

Suomen dementiahoitoyhdistys vaatii, että oikeusministeriö yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa säätää lain tai lainmuutoksen dementoituneiden ihmisten hoidossa käytettävistä pakotteista. Laissa sitominen ensisijaisena hoitokeinona pitää kieltää. Sitomista vaativia poikkeustilanteita varten on oltava riittävät käytännön ohjeet. Lain noudattamista on seurattava. Lain ohjeistuksessa on huomioitava sekä dementoituneiden ja heidän omaistensa että henkilökunnan näkökulma.

Suomen kuntien on sosiaali- ja terveyspalveluita järjestäessään huolehdittava, että hoitopaikoissa on todelliset mahdollisuudet noudattaa lakia. Tämä edellyttää hyvää lääketieteellistä tukea henkilökunnalle, avointa keskustelua kaikkien osapuolten kesken ja yhteistä päätöksentekoa sekä riittäviä laadullisia ja määrällisiä resursseja.

Suomen dementiahoitoyhdistys on 14 toimintavuotensa aikana osallistunut vahvasti dementoituneiden hoidon kehittämiseen mm. kouluttamalla hoitohenkilökuntaa, toimimalla asiantuntijana monissa kehittämissuunnitelmissa ja luomalla uusia palvelu- ja hoitomalleja. Yhdistys jatkaa edelleen työtään dementoituneiden laadukkaan hoidon puolesta ja haluaa tukea dementoituneiden hoidossa mukana olevien osaamista. Suomen dementiahoitoyhdistys on mielellään mukana dementoituneiden hoidossa pakotteiden käyttöä koskevan lainsäädännön valmistelutyössä ja on käytettävissä asiantuntijana kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon päätöksentekijöille.

Helsingissä 13.5.2004

Suomen dementiahoitoyhdistys ry hallituksen puolesta

Tiina Huusko

Hallituksen puheenjohtaja, LT, sisätautilääkäri, geriatri

Jakelu: Sosiaali- ja terveysministeriö, sosiaali- ja terveysvaliokunta, Läninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot, Kuntaliitto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Suomen kuntien perusturva-, sosiaali- ja terveyslautakunnat.